

Trong thời gian vừa qua, tình hình lãi suất của các ngân hàng thương mại Việt Nam diễn biến có nhiều biến động, phức tạp. Các nhà nghiên cứu kinh tế, các ngân hàng đều cho rằng, nhìn vào các xu hướng tác động thì lãi suất ngân hàng thời gian qua đáng lý phải giảm. Nhưng trên thực tế, vì nhiều lý do, hầu hết các ngân

hàng đều tăng lãi suất. Hiệu ứng "đominô" này đã đẩy các ngân hàng vào một cuộc đua hoàn toàn không mong đợi. Hiện nay, lãi suất cho vay trung bình khá cao: 13%/năm (1,15%/tháng); lãi suất cho vay ngắn hạn 10-13,8%/năm; lãi suất trung hạn cho vay từ 11-16%/năm. So với đầu năm, lãi suất huy động tiền đồng của các ngân hàng tăng từ 0,24 - 0,6%/năm (tùy theo từng

kỳ hạn), dao động từ 8 - 9,72%/năm. Riêng lãi suất huy động USD có tốc độ tăng nhanh hơn, mức tăng 0,35 - 0,7%/năm, dao động từ 4 - 4,8%/năm. Không chỉ tăng lãi suất, các ngân hàng còn cạnh tranh huy động vốn bằng các hình thức phát hành kỳ phiếu, khuyến mãi... Theo tổng kết 6 tháng đầu năm 2006 của Ngân hàng Nhà

cung - cầu vốn. Chi phí vốn vay tăng, cũng có nghĩa là chi phí của doanh nghiệp và nền kinh tế tăng. Trong khi chi phí đồng vốn tăng mà lợi nhuận tạo ra của một đồng vốn chưa thể khẳng định tăng là một đầu tư có rủi ro. Vậy đâu là lý do?

* Lý giải hiện tượng tăng lãi suất NH:

Thứ nhất: Phản ứng "đominô"

LÃI SUẤT NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM HIỆN NAY VÀ ĐÔI ĐIỀU BÀN LUẬN

Nhữ Trọng Bách

hàng đều tăng lãi suất. Hiệu ứng "đominô" này đã đẩy các ngân hàng vào một cuộc đua hoàn toàn không mong đợi. Hiện nay, lãi suất cho vay trung bình khá cao: 13%/năm (1,15%/tháng); lãi suất cho vay ngắn hạn 10-13,8%/năm; lãi suất trung hạn cho vay từ 11-16%/năm. So với đầu năm, lãi suất huy động tiền đồng của các ngân hàng tăng từ 0,24 - 0,6%/năm (tùy theo từng

nước, tốc độ tăng trưởng tín dụng chỉ bằng một nửa so với tốc độ tăng của huy động vốn và vốn khả dụng tại nhiều ngân hàng lớn vẫn đang khá dư thừa. Điều này cho thấy, các ngân hàng tăng lãi suất đã không dựa trên cơ sở cung - cầu về vốn. Nhìn lại 5 năm qua, đây là lần tăng lãi suất thứ hai (lần trước vào năm 2003) mà các ngân hàng không thực sự căn cứ vào

tăng lãi suất trong hệ thống NHTM Việt Nam:

Các ngân hàng quốc doanh như: Ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn Việt Nam, Ngân hàng Công thương Việt Nam... đồng loạt tăng lãi suất huy động tiền gửi và lãi suất cho vay. Vào ngày 28/7, Ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn (Agribank) đã thông báo tăng lãi suất huy động. Các khoản tiền gửi tiết kiệm USD vào Agribank từ 28/7 đã tăng từ 0,15 đến 0,2 điểm phần trăm/năm. Với tiết kiệm tiền đồng, ngân hàng này chỉ tăng lãi suất kỳ hạn 3 tháng và 9 tháng (thêm 0,6 điểm phần trăm/tháng). Biểu lãi suất huy động USD của Agribank cũng được chỉnh lên: 2,75%/năm ở kỳ 3 tháng (mức cũ 2,6%/năm), 3,0%/năm kỳ hạn 6 tháng (mức

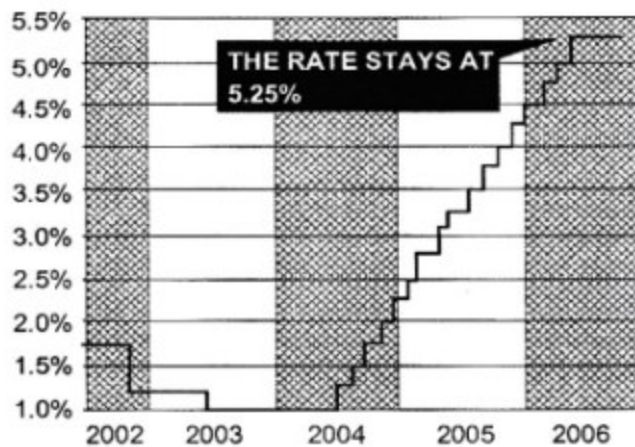

cũ 2,85%/năm) và 3,6%/năm kỳ hạn 12 tháng (mức cũ 3,4%/năm). Ngay sau khi Agribank tăng lãi suất, Ngân hàng Công thương Việt Nam (ICB) cũng công bố áp dụng biểu lãi suất cho vay mới. Vốn vay bằng tiền đồng đã tăng từ 0,6 điểm phần trăm/năm với cho vay ngắn hạn và 0,5 điểm phần trăm/năm nếu vay trung và dài hạn. Lãi suất vay USD cũng được điều chỉnh tăng tối thiểu 0,25 điểm phần trăm/năm. Liên sau đó một loạt các NHTM ngoài quốc doanh cũng "dựa" vào đó để tăng lãi suất huy động và lãi suất cho vay. Ngân hàng ACB cũng tăng lãi suất tiền gửi VND cho tất cả các kỳ hạn. So với biểu lãi suất cũ, mức tăng tùy theo các kỳ hạn có biên độ từ 0,24% đến 0,60%/năm. Ngoài ra, ngân hàng ACB còn cộng thêm lãi suất thường 0,0185%/tháng hoặc 0,162%/năm cho các thẻ tiết kiệm có số dư từ 1 tỉ đồng hoặc 60.000 USD trở lên. Ngân hàng VP Bank cũng tăng lãi suất USD và VND ở tất cả các kỳ hạn, mức tăng được điều chỉnh giao động từ 0,12% đến 0,36%/năm đối với VND và 0,20 - 0,30%/năm đối với USD. (Tháng 8 năm 2006). Ngân hàng Techcombank vào giữa tháng 10 đã xây dựng mới biểu lãi suất, lãi suất huy động VND theo hình thức linh lãi cuối kỳ của Techcombank có biên độ tăng khá lớn, từ 0,12%/năm đến 0,24%/năm. Tăng mạnh nhất là kỳ hạn 1 tháng và 2 tháng, tăng tương ứng từ 7,20%/năm lên 7,44%/năm và 7,68%/năm lên 7,92%/năm. Các kỳ hạn 3 tháng, 6 tháng và 12 tháng cũng

được điều chỉnh tăng lên 8,58%/năm, 8,76%/năm và 9,36%/năm. Lãi suất tiết kiệm đồng USD được điều chỉnh tăng ở kỳ hạn 2 tháng, từ 4,10%/năm lên 4,15%/năm. Lãi suất "Tiết kiệm Phát Lộc" cũng tăng nhẹ ở một số kỳ hạn: 4 tháng, 7 tháng, 8 tháng, 13 tháng và 14 tháng, với mức tăng từ 0,02%/năm đến 0,06%/năm... Như vậy, mức lãi suất trên đã đưa tỷ lệ lãi suất của ngân hàng quốc doanh đến gần hơn các ngân hàng cổ phần, hiện đang cao hơn khối quốc doanh khoảng 0,1 đến 0,75 điểm phần trăm (nhiều kỳ hạn).

Một câu hỏi đặt ra: **Phải chăng đó là hiện tượng "dominô" tăng lãi suất trong toàn hệ thống Ngân hàng Việt Nam hiện nay?**

Thứ hai: Cục Dự trữ Liên bang Mỹ - FED tăng liên tục lãi suất cơ bản đồng USD:

Đồ thị: Lãi suất cơ bản của đồng USD Mỹ trong thời gian vừa qua (Tính đến tháng 10/2006).

Từ 6/2004 đến nay, Cục Dự trữ Liên bang Mỹ (FED) đã 17 lần tăng lãi suất, tính đến cuối tháng 10 lãi suất cơ bản của đồng USD là 5,25% khiến lãi suất USD của các ngân hàng

trong nước cũng phải tăng. Nếu các NHTM trong nước không điều chỉnh lãi suất tiền Việt Nam đồng thì dễ xuất hiện tình trạng khách hàng rút tiền đồng, chuyển sang mua USD để gửi tiết kiệm. Với sự biến động theo chiều hướng đi lên của lãi suất USD, các ngân hàng sẽ điều chỉnh theo mật bằng chung lãi suất của FED "nước lên thì thuyền lên".

Thứ ba: Sự cạnh tranh giữa các NHTM bằng cuộc đua lãi suất:

Thực tế trong thời gian vừa qua, một câu hỏi đặt ra cho các ngân hàng là tại sao các ngân hàng tăng lãi suất trong khi còn vốn tín dụng? Một lý do có thể đưa ra ở đây, đó là có sự cạnh tranh giữa các ngân hàng thương mại quốc doanh và các ngân hàng thương mại cổ phần. Lý giải cho điều này, các ngân hàng thương mại cổ phần đã

làm ăn rất hiệu quả, thậm chí, nhiều lúc không đủ vốn cho vay. Trong khi đó, các ngân hàng thương mại quốc doanh vẫn thừa vốn tạm thời. Không tiếp cận được vốn dư thừa của các ngân hàng thương mại quốc doanh, các ngân hàng thương mại cổ phần buộc phải tìm cách huy

động vốn bằng việc tăng lãi suất, phát hành kỳ phiếu lãi suất hấp dẫn và có thưởng, phát hành chứng chỉ tiền gửi với quà tặng đặc biệt... Trước những động thái của các ngân hàng thương

mại cổ phần, các ngân hàng thương mại quốc doanh cũng buộc phải tăng lãi suất để giữ thị phần, giữ chân khách hàng của mình ngay trong khi vốn cho vay vẫn... còn! Và như vậy, một cuộc chạy đua lãi suất đã xảy ra.

Thứ tư: Thoả thuận giữa các ngân hàng trong Hiệp hội ngân hàng Việt Nam bị "xé rào":

Theo nghị quyết của Đại hội đồng Hiệp hội Ngân hàng Việt Nam, hàng tháng, các ngân hàng đều phải "ngồi" lại với nhau để thống nhất về lãi suất huy động tiền gửi, nhằm duy trì hoạt động bình ổn của các ngân hàng.

Mức lãi suất thoả thuận hiện hành (0,65%/tháng đối với kỳ hạn 6 tháng, 0,7%/tháng đối với kỳ hạn 12 tháng, 0,2%/tháng đối với tổ chức và 0,25%/tháng đối với tiền gửi không kỳ hạn của dân cư) đã được áp dụng từ 15/9/2005. Hơn 1 năm qua, thoả thuận vẫn chỉ là thoả thuận và các ngân hàng đều đã liên tục bằng nhiều cách "xé rào". Mặc dù tỏ ra khá nghiêm túc trong việc thực hiện mức lãi suất đã cam kết, nhưng lãi suất ở những kỳ hạn không cam kết (13 tháng, 7 tháng, 5 tháng, trái phiếu, kỳ phiếu...) lại liên tục bị đẩy lên. Đây có thể là "thủ thuật" lách của các nhà quản lý nhằm đưa ra mức lãi suất cạnh tranh hơn cho ngân hàng mình, giữ ổn định thị phần và đảm bảo thanh khoản nguồn vốn. Trên thực tế, lãi suất của các ngân hàng vẫn cao do sử dụng các công cụ phát hành khác: Kỳ phiếu, trái phiếu... và điều này khó lý giải trong bối cảnh cung-cầu vốn hiện nay.

Thứ năm: Tác động của chỉ số giá tiêu dùng trong thời gian

vừa qua và tỷ lệ lạm phát dự tính đã ảnh hưởng đến lãi suất:

Trong 10 tháng đầu năm chỉ số CPI tăng 5,4% đã gây sức ép lớn đến công tác huy động vốn và quản trị lãi suất. Với mục tiêu lạm phát năm nay mà Quốc hội đề ra là dưới mức tăng trưởng, nếu tốc độ tăng trưởng khoảng 8,2 - 8,3% thì lạm phát dưới 8,3% là đạt yêu cầu. Ngân hàng Nhà nước đánh giá rằng, nếu không có những nhân tố quá bất thường, thì mức lạm phát sẽ là 7-7,5% trong năm nay. Nhìn vào đó cũng hiểu ngay là, với lãi suất của các ngân hàng thương mại khoảng hơn 9%/năm, thì đây là mức lãi suất thực dương vừa phải để người gửi tiền cũng cảm thấy có lợi và "yên lòng" khi gửi tiền vào ngân hàng. Nếu mức lãi suất huy động thấp hơn nữa, thì không thực hiện được việc huy động và không góp phần kiểm soát lạm phát. Do đó, các NHTM cũng căn cứ vào đó để điều chỉnh lãi suất cho phù hợp với biến động của chỉ số giá tiêu dùng và lạm phát.

* Dự báo xu hướng vận động của lãi suất tại các NHTM Việt Nam trong thời gian tới.

Lãi suất còn tiếp tục tăng vì nhiều lý do đưa ra:

1- Vào những tháng cuối năm, các doanh nghiệp trong quá trình gấp rút sản xuất kinh doanh để phấn đấu các mục tiêu đã đặt ra, nên nhu cầu vốn kinh doanh là rất lớn. Do đó, các NHTM nắm bắt được điều đó, nên chủ động một mặt điều chỉnh tăng lãi suất huy động, mặt khác tăng lãi suất cho vay.

2- Theo dự tính, càng về cuối

năm chỉ số giá tiêu dùng của Việt Nam sẽ tăng nhanh hơn so với các tháng trước, dẫn đến tình trạng lãi suất bị ảnh hưởng theo chiều hướng tăng cùng với chỉ số giá tiêu dùng.

3- Trên thực tế, tuy không thừa nhận nhưng lãi suất đồng Việt Nam "neo" vào lãi suất cơ bản đồng USD của Cục Dự trữ Liên bang Mỹ. Theo các nhà nghiên cứu kinh tế của Mỹ, vào thời gian tới, gần đến Lễ giáng sinh, Tết và mùa nghỉ đông là chu kỳ chỉ số giá tiêu dùng của Mỹ tăng lên, nên áp lực lạm phát tăng cao có thể sẽ khiến FED lại bắt đầu một chu kỳ tăng lãi suất nữa để bảo đảm an toàn cho nền kinh tế Mỹ. Do đó, lãi suất đồng Việt Nam tiếp tục bị tác động bởi nhân tố tăng lên của lãi suất cơ bản đồng USD Mỹ trong thời gian tới.

4- Một lý do cũng khiến lãi suất trong thời gian tới lãi suất có thể tăng lên, đó là khi Việt Nam chính thức trở thành thành viên 150 của WTO (7/11) và đến mốc thời điểm 4/2007 Việt Nam mở cửa thị trường ngân hàng cho nước ngoài, đòi hỏi các NHTM trong nước phải tranh thủ tận dụng thời gian này để giành thị phần cho mình trước khi bị các ngân hàng nước ngoài lấy mất.

5- Lý do quan trọng nữa, không ai có thể đảm bảo rằng các NHTM sẽ dừng cuộc đua về "tăng lãi suất", một chiến dịch cạnh tranh mà theo các NHTM là "hợp lý" trong điều kiện nền kinh tế hiện nay - phần thắng sẽ thuộc về kẻ mạnh và không có sự khoan nhượng!